

- SOBOTKOVÁ, K. – ŠENKYŘÍK, M. 1993: Tajupné podzemí křtinské. Speleo, č. 10, 1992, s. 33–36. Praha.
- ŠEBELA, L. a kol. 1991: Objev hrobu opata Kryštofa Jiřího Matušky ve Křtinách. 8 s., Blansko.
- ŠENKYŘÍK, M. 1992a: Historie chrámu Panny Marie ve Křtinách. 34 s., Blansko (viz historická literatura a prameny).
- ŠENKYŘÍK, M. 1992b: Podzemí ve Křtinách – stručný přehled objevů v roce 1991. Speleofórum '92, r. XI, s. 22–23. Brno.
- ŠENKYŘÍK, M. 1992c: Objev hrobky zábrdovického opata Kryštofa Jiřího Matušky v chrámu Panny Marie ve Křtinách. Speleo, č. 7, 1992, s. 26–28. Praha.
- WOLF, H. 1977: Bemalte Totenschädel und unbemalte Skelettreste in Beinhäusern und Seelenkapellen des Bayerischen und Oberpfälzer Waldes. Festschrift 75, Jahre Anthropol. Staatssammlung München 1902–1977, 175–202. München.
- ZELÍK, J. 1958: Protokol. Křtiny u Brna – 18. ledna 1958.

The ossuary in the underground of Virgin Mary's Church in Křtiny (Moravia, near Brno)

Virgin Mary's church in Křtiny is one of the most valuable baroque sacral buildings in the Czech Republic. In the period of 1990–1993 the members of speleogroup 6–26 SPELEOHISTORICKÝ KLUB BRNO (Speleohistorical club Brno) dealt with the research of its underground spaces and they made very valuable discoveries there. In this contribution the authors have elaborated one of the discoveries – a crypt with ossuary from the first half of the 18th century. The ossuary contains secondary buried human remains of about one thousand individuals. The anthropological research of osteological material brought information about diseases of our ancestors. The unique discovery in the ossuary was 12 human skulls marked with black drawings in the shape of laurel wreaths and T – shape letter symbols. As a similar discovery had not been made before in the Czech Republic. Its analogy is known from the region around Salzburg in Austria. The contribution gives the history of discovery, the situation of discovery, the results of antropological research of bones, and interpretation of building-historical research in the crypt.

Firma Flugmotorenwerke Ostmark G.m.b.H. Wien, Zweigwerk Brünn (1941–45) a nedokončená podzemní továrna ve Stránské skále.

Marek ŠENKYŘÍK
ZO ČSS 6–26 Speleohistorický klub Brno

Historický úvod.

Firma „Flugmotorenwerke Ostmark, Gesellschaft mit beschränkter Haftung Wien, Zweigwerk Brünn“ vznikla za spoluúčasti říšského ministerstva letectví jako dceřinný závod letecké firmy „Flugmotorenwerke Ostmark G.m.b.H. Wien“ na základě smlouvy z 2. dubna 1941. Do obchodního rejstříku Krajského civilního soudu v Brně se registrovala dne 23. dubna 1942 a jako předmět činnosti uvedla „výrobu, opravy a prodej leteckých motorů, strojů a technického zařízení všeho druhu, jejich dílů a příslušenství“ (CV 86/1).

Jako místo výstavby továrny byla zvolena kotlina mezi Stránskou skálou a Bílou horou na katastrálních územích Líšeň a Židenice na severovýchodním předměstí Brna, kde se v té době nacházela jen zemědělsky obhospodařovaná pole. V roce 1941 zde byl srovnán terén a s příslovečným nacistickým nasazením zahájena výstavba výrobních

hal a doprovodných budov, takže již následujícího roku odtud získával německý zbrojný průmysl různé agregáty do leteckých motorů. Jednalo se například o vstříkovací a olejová čerpadla, vodní a nastříkovací pumpy, regulátory ap., jejichž výrobu zadávaly říšské firmy Daimler Benz a Bosch.

Rozhodnutím ředitelů firmy Flugmotorenwerke Ostmark ve Vídni ze dne 13.2.1942 získala jejich dceřinná pobočka v Brně (Werke Brünn) plnou samostatnost. O růstu jejího významu svědčí skutečnost, že zatímco na konci roku 1942 zaměstnávala jen asi 1000 zaměstnanců, tak následujícího roku jich bylo již kolem 5500.

V roce 1943, který definitivně pohřbil nacistické představy o bleskovém vítězném tažení na východ, došlo v Německu a jeho okupovaných územích k urychlenému přenášení strategicky důležité zbrojní výroby do podzemí. K tomuto účelu byly

s oblibou využívány nejrůznější již existující prostory (důlní díla, jeskyně, sklepy, železniční tunely ap.) nebo vznikaly často velkorysé podzemní novostavby. K soupisům těchto objektů v České republice, které publikovali V.CÍLEK, L.HRDLIČKA a P.MALÝ (1990) a V.DANĚČEK, J.BOHÁTKA a V.CÍLEK (1993) je vhodné nad rámec tohoto příspěvku doplnit neprávem opomíjenou důležitou továrnu firmy Diana G.m.b.H., která se v letech 1943–45 zabývala v soustavě tří železničních tunelů na trati Tišnov – Havlíčkův Brod (u Lubného, Nihova a Dolních Louček) kompletací Messerschmittů Bf 109.

Zřizování podzemních detašovaných pracovišť zahájila v r. 1943 i brněnská Flugmotorenwerke Ostmark. Svou pozornost upřela jednak k blízkému Moravskému krasu, dále k některým obcím v širším okolí Brna a pak k samotnému vápencovému útvaru Stránské skály, který k tomuto účelu svou polohou naproti továrně přímo vybízel. V Moravském krasu bylo přeměněno na podzemní továrny celkem pět jeskyní. V severní části to byla Kůlna a Michalka (Werke Kulna a Werke Michael) a ve střední části jeskyně Stará Drátenická, Výpustek a Býčí skála (Auslass–Werke a Rastl–Werke). Další podzemní dílny vznikly ve sklepích prostorách v Brněnských Ivanovicích a v Sokolnicích (Benno–Werke a August–Werke) a školící středisko (Lehrlingeheim) v zámku v Dolních Kounicích (CV 86, MATĚJÍČEK, 1949).

Prozírávost těchto podzemních aktivit si vedení firmy plně uvědomilo 25. srpna 1944, kdy byl jejich hlavní závod v kotlině před Stránskou skálou při šokujícím nečekaném náletu anglo-amerických bombardérů z 50 % zcela srovnán se zemí. V té době již byla totiž odtud velká část strojního parku převezena a nainstalována v detašovaných pracovištích. Nejvýznamnější z nich bylo ukryto v jeskyni Výpustek, který byl upravována pro zbrojnou výrobu od podzimu 1943 a v době náletu zde byla výroba v plném proudu.

Velkou vypovídací a historickou hodnotu o válečných osudech tolik nešťastného Výpustku, jakž i celého Křtinského údolí, má pracovní deník brněnského jeskyňáře Norberta Havlíčka. K památce tohoto zajímavého krasového badatele uvedeme zde několik rádků, které dobře vystihují dálnou atmosféru této někdejší kolosální nacistické podzemní továrny a dnešní vojenské základny. Ten si při své poslední „válečné“ návštěvě této jeskyně dne 2. září 1944 poznamenal: „*Letmý pohled do veliké pracovní haly vzbuzuje úžas. Rady silných elektrických lamp, spousty obráběcích strojů od malých až po kolosy vážící 8000 kg a plno dělníků. Kdo znal Výpustek z dob dřívějších naprosto se zde nemůže vyznati...*“.

Ani přenášení zbrojní výroby do podzemí nezachránilo Třetí říši před jejím koncem. Většina těchto podniků, pokud se je vůbec podařilo zprovoznit, záhy trpěla zásobovacími potížemi a jejich činnost neměla dlouhé trvání. Když se fronta přibližovala

k Brnu, rozhodli se ještě nacisté evakuovat strojní park provozoven Kulna, Michael a částečně Rastl a August do Rakouska. V případě provozoven Auslass, August a částečně i Benno jej krátce před svým ústupem zničili trhavinami a požáry.

Na sklonku války se staly továrna firmy Flugmotorenwerke Ostmark G.m.b.H Wien, Zweigwerk Brünn a její detašované podzemní provozovny válečnou kořistí Rudé armády, která provedla demontáž a odvoz části zbývajících použitelných strojů a materiálů a teprve 26. ledna 1946 protokolárně předala tyto objekty československým úřadům. Po válce se zbývající majetek dostal do vlastnictví Zbrojovky Brno n.p. (dnes Zetor a.s.) a v menší míře se snad dosud nachází v adamovském Adastu.

Charakter prostor podzemní továrny ve Stránské skále.

Při SV okraji Brna známe čtyři obnažené ostrůvky vápenců, představující relikty mělkomořských sedimentů jurského mořského průlivu na Českém masivu, orientovaného mezi Drážďany a Brnem. Jsou to Hády, Bílá hora, Stránská skála a Švédské šance. Stránská skála (n.v. 310 m) je z nich morfologicky nejvýraznější a jako jediná významněji zkrasovělá. Mocnost souvrství jurských vápenců této asi 1,5 km dlouhé a kolem 0,5 km široké vyvýšeniny není známa, ale je jisté, že přesahuje 80 m (ELIÁŠ 1968, BURKHARDT 1973a).

Díky své poloze byly stránskalské vápence již od středověku vyhledávanou stavební surovинou. Jejich použití je doloženo u řady románských, gotických i barokních kostelů. Během těžby vápence (skončila teprve v r. 1925) bylo objeveno v příkrých SZ svazích několik menších jeskyní, které proslavily Stránskou skálu jako naši přední paleolitickou lokalitu. Evidenci těchto krasových jevů se zabývali R.BURKHARDT (1958) a R.MUSIL (1965).

V SZ svazích Stránské skály se kromě jeskyní nalézají vchody do poměrně rozsáhlého systému umělých podzemních prostor, které vznikly za II. světové války pro potřebu zbrojní výroby firmy Flugmotorenwerke Ostmark. Štoly se rozprostírají ve dvou vzájemně nepropojených patrech.

Spodní patro.

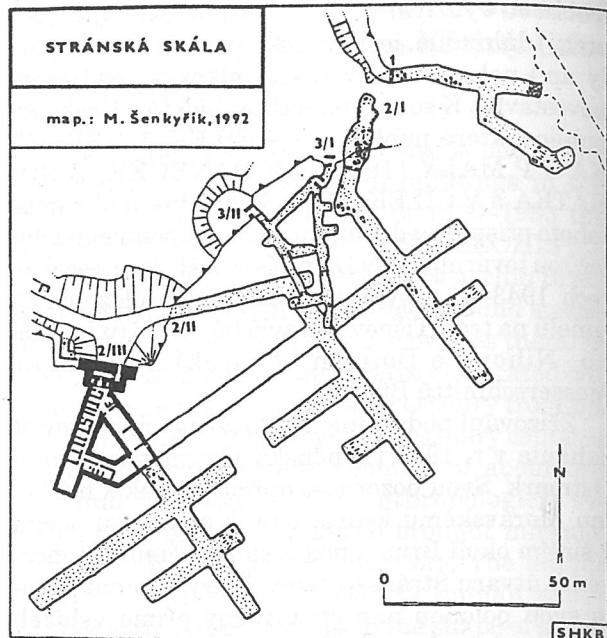
Vchody do systému spodního patra se nacházejí při úpatí SZ srázů Stránské skály (vchody č.1, 2/I, 2/II, 2/III – viz plán). Míří k nim dvě hluboké, několik desítek metrů dlouhé antropogenní deprese v sedimentech, které sloužily při vzniku prostoru k transportu vytěženého materiálu. S výjimkou vchodu 2/I, který vznikl dodatečným zřícením stavu štoly, se ostatní vchody rozkládají v nadm. výšce asi 253 m. Za nimi následují horizontální tunelovité chodby o šířce 3,5 – 6 m, průměrně kolem 5 m. Vstupní partie chodeb se po potřebném zanoření do masivu lámou a dál pokračují k ji-

hovýchchodu. Z těchto přístupových chodeb byly zakládány v pravidelných rozestupech 11,5 m kolmo přisedající rozrážky, které byly (nebo měly být) ve finálním stavu budování podzemní továrny z jednotlivých přístupových chodeb propojovány. Tímto způsobem vznikaly naprosto přímé horizontální tunely směru SV–JZ, které měly sloužit k instalaci strojního parku.

Tento zajímavý způsob výstavby umožňoval pracovat současně pomocí čtyř vchodů (č. 1 a 2) na čtyřech menších, zpočátku vzájemně izolovaných celcích, které byly v průběhu prací postupně propojovány v jediný systém. Z dochovaného stavu je zřejmé, že tento záměr se nepodařilo plně realizovat a podzemní dílo bylo opuštěno nedokončené. Z tohoto důvodu zde nikdy nebyla zbrojná výroba zahájena v zamýšleném rozsahu. Pouze v 57 m dlouhém úseku výrobního tunelu mezi vchody 2/II a 2/III stihli nacisté položit betonovou podlahu a pravděpodobně i nainstalovat několik strojů, na což poukazují dodnes zachované železné držáky zabetonované v bočních stěnách a svědecké výpovědi místních občanů (např. p. Sklenář ze Slatiny, nar. 1927, si pamatuje na elektrické rozvody k asi desíti obráběcím strojům). O tom, že v podzemí Stránské skály se podařilo zprovoznit nanejvýš malou a nepříliš důležitou dílnu s několika málo stroji svědčí nepřímo i poválečné konfiskační zprávy, ve kterých o výrobě v podzemí Stránské skály nenalezeme žádné zmínky.

Zbývající prostory byly dokončeny jen v hrubých rysech. Počva není vybetonována a je pokryta vrstvou hlíny s vápencovou drtí i většími kameny. Na bočních stěnách a zvláště na čelbách jsou vidět otvory po vrtech o průměru 45–50 mm, dokládající trhací práce a stopy po dopracování stěn sbíjeckami.

Systém spodního patra byl ražen ve své větší části v poměrně málo tektonicky rozrušeném a zkrasovělém materiálu, takže štoly nebylo nikde nutné pažit nebo podezdívat. Pouze v případě štoly č. 1 a v úseku bezprostředně za vchodem 2/I se realizace prostor potýkala s výrazněji zkrasovělou strukturou, která se projevovala především značně širokými a až 1 m vysokými horizontálními spárami, vyplněnými štěrky, píska a jíly. Podcenění geologické situace se podobně jako na některých jiných podobných nacistických stavbách vymstilo, když štola č. 1 narazila ve vzdálenosti 48 m od svého vchodu na volné, nečekaně rozlehlé jeskynní prostory. Toto výrazně zkrasovělé pásmo se již nacistům nepodařilo překonat ani obejít a po posledním odstřelu zůstaly zavaleny na konci jižní obchvatové odböcky kolejnice důlní mechanizace. Objevenou jeskyni, kterou do literatury poprvé uvedl V. STRNAD (1949), lze charakterizovat jako poměrně složitý systém převážně velmi nízkých, ale širokých (až 8 m) horizontálních prostor vázaných na mezivrstevní spáry, jež se nalézají v nepatrnych vertikálních rozestupech až ve čtyřech patrech nad sebou. Vlivem koroze a borcení na příč-

Půdorysný plán nedokončené nacistické podzemní továrny ve Stránské skále

ných vertikálních tektonických puklinách došlo na několika místech k propojení těchto spár, a tím ke vzniku menšího labyrintu o celkové délce kolem 100 m.

Souhrnná délka všech částí spodního patra (prostor za vchody č. 1 a 2) obnáší po přesném zaměření 649 m, tj. 700 m hlavního polygonu. K tomuto číslu je možné připočítat asi 5 m, jež jsou v současnosti zavaleny v oblasti vchodu 2/I. Veškeré ostatní prostory jsou známy v plném rozsahu až po čelby. Lze předpokládat, že spodní patro podzemní továrny, mělo mít v případě dokončení do projektované podoby asi 1 km.

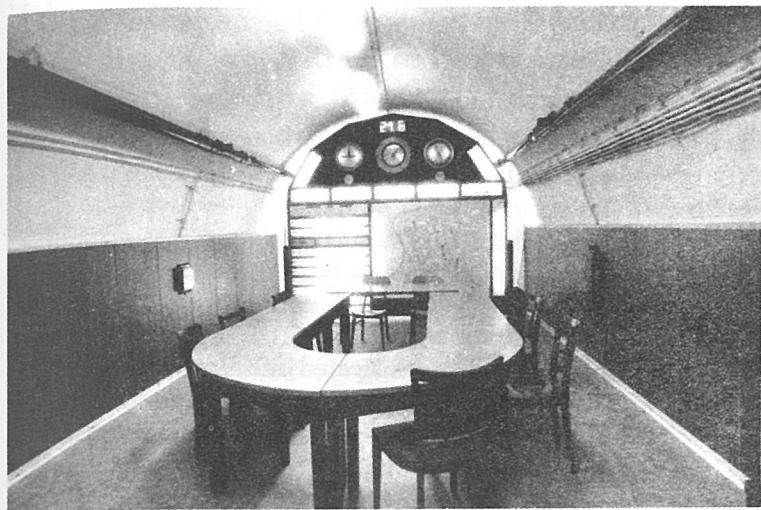
Horní patro.

Vchody do horního patra (3/I a 3/II) najdeme při úpatí příkrých vápencových srázů mezi vchody 2/I a 2/II, asi deset metrů nad systémem patra spodního. Horní patro není se spodním propojeno a jeho charakter napovídá, že mělo sloužit odlišnému určení. V. NEČAS (1970) uvádí, že bylo vybudováno jako protiletectký kryt, což zní velmi pravděpodobně, i když lze poukázat na skutečnost, že jeho vstupní partie nejsou pravoúhle zalomeny, což bylo v podobných případech běžné konstrukční řešení.

Tento nedostatek měly odstranit u obou vchodu série po sobě následujících kamenných zídek, které bránily přímému ostřelování interiéru krytu.

Za vchody pokračují směrem k jihu a jihovýchodu dvě svažující se chodby, které jsou na třech místech vzájemně propojeny. Šířka prostoru se pohybuje při průměrné světlosti 2,5 m mezi 0,6 - 1,4 m, celková délka hlavního polygonu tohoto systému je 135,9 m.

Z krasově speleologického hlediska je zajímavé, že budování stol J a JZ směrem probíhalo po-

Centrální řídící místnost krytu CO ve Stránské skále
Foto: Marek ŠENKYŘÍK, červen 1993

dél vertikálních tektonických puklin a na ně vázaných zasedimentovaných krasových prostor o šířce až kolem 1 m. Z tohoto důvodu tvoří v těchto místech jednu boční stěnu štol původní jeskynní stěna, zatímco druhá je uměle rozšířená a nese četné stopy dopracování pomocí sbíječek ap.

Osudy štol po válce.

Štoly byly po válce nějakou dobu volně přístupné, takže ještě v r. 1949 mohl V. Strnad informovat o jeskyni na konci štoly č. 1 a současně požádat své kolegy speleology, aby odložili její návštěvu do doby, než dokončí svůj paleontologický průzkum. K jejich uzavření došlo v padesátých letech, neboť když se r. 1958 R. Burkhardt opět zmíňuje o této jeskyni, byla již štola nepřístupná.

Uzavření štol zřejmě přímo souviselo se zabráním podzemních prostor za vchodem 2/III pro vojenské účely, kdy zde dle sdělení pracovníků CO začala Čsl. armáda budovat protiatomový kryt. Na počátku šedesátých let, tedy přibližně v téže době, kdy byl obsazen i známý Výpustek, předali vojáci takřka již hotový kryt Civilní obraně ZKL (jeden z někdejších názvů Zetoru) a ta r. 1963 nechala zpracovat projektovou dokumentaci jeho dokončení a technického vybavení (KLÝGL 1963).

Kryt měl nadále sloužit jako velitelství stanoviště v případě války a byl utajován pod označením „Sklad 12BV–VS“. Záznam v provozní knize krytu z 19.7.1965, kdy bylo předáno k užívání filtroventilační zařízení, dokládá, že k tomuto datu byl kryt plně dokončen a zprovozněn.

Masivní klenuté železobetonové těleso protiatomového krytu ve Stránské skále bylo vestavěno do původní nacistické štoly, z níž zabralo 415 m² a asi 85 m délkových. Běžnému návštěvníkovi navíc znepřístupnilo dalších 140 m štol po své JV straně. Výška vnitřního prostoru je 2,8 m a jeho celkový objem je 789 m³. Interiér krytu je rozčleněn na řadu menších místností (velitelství, operační, spo-

jařská, společenská, různé sklady ap.), je klimatizován, osvětlen zářivkami a místy dokonce obložen dřevem. Kryt je napojen na elektrickou sít, k jeho vybavení však patří též agregát, dále vysílačka, telefon (podniková i státní linka), filtroventilační zařízení, elektronické bezpečení vchodů ap.

Závěr.

Vznik umělých podzemních prostor ve Stránské skále můžeme rámcově datovat do období ostatních podzemních aktivit brněnské pobočky firmy Flugmotorenwerke Ostmark, tedy do let 1943–45. Za tuto relativně krátkou dobu zde vzniklo celkem 813,5 m hl. polygonu podzemních prostor o celkovém objemu více než 16 000 m³. Kromě vchodů do štol můžeme v hustých křovinách objevit řadu dalších stop po událostech, jež se zde odehrály před paděstí lety: základy sloupů elektrického vedení a zbytky elektrických rozvodů, betonové tarasy, haldy, deprese, dvě krátká torza chodeb s betonovou výztuží několik metrů SZ od vchodu 2/III, zbytky nadzemních staveb aj.

V současnosti jsou prostory nedokončené podzemní nacistické továrny ve Stránské skále – mimo krátký úsek s krytem CO – volně přístupné. V době, kdy je většina podobných podzemních objektů v České republice zavřena, zavalena či chemicky nebo radiačně zamořena, poskytuje Stránská skála jednu z mála možností nerušeného, bezpečného a v mnohem zajímavého seznámení s typickou nacistickou podzemní novostavbou středního rozsahu.

Poděkování.

Rád bych na tomto místě poděkoval pracovníkům CO Zetor pánům Niziolovi a Trlicovi za umožnění prohlídky krytu CO ve Stránské skále v červnu 1993 a zpřístupnění jeho projektové a mapové dokumentace. Dále děkuji archivářce téhož podniku p. Nesvadbové za poskytnutí materiálů vztažujících se k historii firmy Flugmotorenwerke Ostmark.

Použitá a doplňující literatura a prameny:

- Archivní materiály MZA a Zetoru a.s.
BURKHARDT, R. 1946: Josefovské údolí za války. Národní obroda, 15. 1. 1946, č. 12.
BURKHARDT, R. – Zedníček, O. 1955: Údolí Křtinského potoka v Moravském krasu a jeho jeskyně. Příloha Českoslov. krasu r. 4, 1951–7, 1954.
BURKHARDT, R. 1958: Krasové zjevy v jurských vápencích Stránské skály a Nové hory u Brna. Československá kras, r. 11, s. 183–186.
BURKHARDT, R. 1973a: Ein Beitrag zur Geologie und Karsthydrographie der Höhle Stránská skála Nr. 4. ČMM, Sc. nat., r. 56–57, s. 47–56.

- BURKHARDT, R. 1973b: Moravský kras za druhé světové války. Sborník Okresního vlast. muzea v Blansku, r. 5, s.3–14.
- CÍLEK, V. – HRDLIČKA, L. – MALÝ, P. 1990: Podzemní vápencový důl Richard u Litoměřic. Československý kras, r. 41, s. 111–121.
- DANĚČEK, V. – BOHÁTKA, J. – CÍLEK, V. 1993: Historický podzemní objekt v Praze – Šárce. Speleo, č. 12, s. 32–38.
- ELIÁŠ, M. 1969: Zpráva o sedimentologickém výzkumu brněnské jury. Zprávy o geologických výzkumech v roce 1968, 1, s. 216–219.
- KLÝGL, 1963: Technická zpráva. Jednostupňový projekt, ZKL, n.p. Brno–Líšeň. Brno, říjen 1963.
- MATEJÍČEK, A. 1949: Přehledná zpráva o konfiskátu bývalé Flugmotorenwerke Ostmark s. s r.o., závod Brno–Líšeň. Brno 10.3.1949.
- MUSIL, R. 1965: Aus der Geschichte der Stránská skála. Acta Musei Moraviae, Sc. nat., r. 50, s. 75–105.
- NEČAS, V. 1970: Léta Líšeňky. Budovatel, 1970.
- SKUTIL, J. 1947: Válečný osud křtinského Výpustku v Moravském krasu. Časopis turistiků, 59, č.8, s.119–120.
- STRNAD, V. 1949: Nová jeskyně na Stránské skále. Československý kras, r. 2, s. 326.
- ŠVÁB, J. 1946: Soupis a odhad pozemních staveb závodu Líšeň. Majetek Národní správy Flugmotorenwerke Ostmark Brno. Brno.

The Company of „Flugmotorenwerke Ostmark G.m.b.H. Wien, Zweigwerk Brünn“ (1941–45) and the incomplete underground factory in Stránská skála in Brno

During World War II a number of Nazis underground buildings were built in the Czech Republic. The author published the war history of the branch firm of the Vienna aircraft company Flugmotorenwerke Ostmark located in Brno. In 1943–45 this company established some underground factories in immediate surroundings of Brno. In the Moravian Karst there five caves were used (Kůlna, Michalka, Výpustek, Stará Drátenická and Býčí skála) and some factories arose in villages in the close neighbourhood of Brno. The construction of an underground factory was also taken into account in a small island of Jurassic limestones Stránská skála in Brno, where in two floors, 0,8 km of galleries (the amount of which was more than 16 000 m³) were formed. This factory was not completed. The contribution gives the description of underground rooms of this factory, documented by speleogroup 6–26 SPELEOHISTORICKÝ KLUB BRNO (Speleohistorical Club Brno) in 1992.

Zpráva o činnosti základních organizací České speleologické společnosti v roce 1993.

kolektiv autorů

ZO 1-10 SPELEOAQUANAUT

Jiří HOVORKA

Výcviková část činnosti se soustředila na kondiční sestupy, výcvik nových potápěčů a poznávací exkurze v krasu.

Průzkumná činnost se uskutečnila na Slovensku ve vyvěračce Hluboká v Jánské dolině, ve vývěru u Tornály, ve vyvěračce Teplica v Muránském krasu a ve vyvěračce Hučiaca pod Plešiveckou planinou, kde bylo po překonání 50 m přítokového sifonu dosaženo dómu s volnou hladinou a zhotoven náčrt pro prolongaci jeskyně nad vodou.

ZO 1-11 BARRANDIEN

C. PISKAČ, L. VLK

ZO 1-11 Barrandien měla ke dni 14.1.1993 35 členů. Její činnost v roce 1993 lze rozdělit na dvě části – na činnost na vlastních lokalitách a průzkumné práce na území Dolného vrchu.

Na svých lokalitách ZO pracovala v jeskyních Nad Kačákem, Dynamitka, Marie a Na Jarnici. V jeskyni Marie se zaměřila naše ZO na průzkum spodního patra, odkud vytěžila cca 4,5 m³ sedimentů. Při prolongaci chodby spodního patra se postoupilo o 6 m.

V jeskyni Dynamitka byla objevena síň o rozloze 4 x 2 x 2 m. Tato prostora je bez výzdoby.

V jeskyni Na Jarnici byla vybudována závěsná dráha o délce 12 m a vytěženo cca 4 m³ sedimentů. V této jeskyni již delší dobu nebyl prováděn speleologický průzkum. Naše organizace započala s průzkumem této lokality v letošním roce. Po zřízení závěsné dráhy byl nejprve rozšířen přístup do síně vstupní chodby, ve které byla prováděna prolongace v původním směru vstupní chodby, čímž se postoupilo o 6 m. Na konci prolongované části je patrné pokračování chodby s průvanem. Mapová dokumentace jeskyně nebyla provedena vzhledem k úzkým prostorám a instalaci závěsné